

začetek francoske romantične poezije. Pri bralcih je izdaja doživela skoraj delirično navdušenje: bila je nasprotna klasicistični poetiki, ki je bilo francosko občinstvo že naveličano. Lamartinova novost je bilo novo osebno čustvo (slog in verz pa nista ostro ločena od klasicistične poetike): zbirka štiriindvajsetih pesmi je v svoji čustvenosti značilno romantična: izžareva otožnost, melanholijo, občutek minljivosti, elegičnost, senzibilnost, sanjavnost, misterioznost in nemir. Poglavitni vir in cilj pesnikovega navdiha so narava, ljubezen in Bog, vendar mu narava rabi predvsem kot sredstvo upodobitve notranjih razpoloženj ali božjega veličastja. Nekatere pesmi iz te znamenite prve zbirke smo zdaj prvič dobili tudi v slovenskem prevodu, na primer *Otožnost, Večer, Dolinica, Jezero ...*, ki jih Menart razume kot Lamartinove najboljše stvaritve. Menartova obsežna spremna beseda kronološko pregleduje francosko književnost 17. in 18. stoletja, navaja avtorjevo biografijo, opisuje njegove pesniške zbirke, tako da bralec dobi celoten vpogled v Lamartinovo poezijo, življenje in književno okolje tedanje dobe. (Jožica Štendler)

Samo Pavlin: 4. A ALI ZAKAJ NIKOLI NE BOM ODRASEL. Mihelač, Ljubljana 1995. Vse tisto, kar velja za prvence že kar kot predsodek, namreč da so neizbrušeni, začetniški, površni, velja tudi in predvsem za Pavlina. Njegov roman je namreč kup napaberkovanih srednješolskih epizod, niti ne posebnih ali kakorkoli drugače zanimivih, pisanih v značilni maniri provokacije, ki pa je ves čas zakrita in polikana. Piše torej o džojntih in pretepanju in pitju in špricanju, vendar tako, da stvari olepšuje, minimalizira. Tako dobimo brez vsakih literarnih ambicij napisano prozo, ki se ji zdi, da je življenje samo že dovolj. Pavlin torej piše z istimi predpostavkami kot večina spomeničarjev v rubrike tipa *Še pomnite, tovariši?*, le da ne moremo ugotoviti, zakaj vsega skupaj, ko se v resnici ni nič zgodilo, enostavno ne pozabi. (Vera Vukajlovič)

Vasja Predan: SLED ODRSKIH SENC. GLEDALIŠKI DNEVNIK 1992-1995. Mihelač, Ljubljana 1995. Gledališki kritik Vasja Predan s svojo jubilejno, deseto knjigo ostaja zvest delu, ki je zaznamovalo več kot štiri desetletja njegovega življenja. Z neverjetno gledalsko kondicijo in s spoštovanja vrednim gledališkim spominom še enkrat usmerja pogled s senčne strani gledališkega prostora, v katerega svetle, živahne, veličastne in blede, kratkosti bivanja in minljivosti zapisane odrske podobe začrtujejo le bolj ali manj vidne sledi, če parafraziram domiselni in kritikovo objektiv-

nost na kvadrat relativizirajoči naslov Predanovega dela. Ob tako strogo zakoličeni zavesti o subjektivni naravi kritikovega početja ni presenetljivo, da je Predan najnovejšim ugotovitvam o večini institucionalnih gledaliških projektov zadnjih štirih let dal obliko dnevniških zapiskov. Ta forma je med literati in gledališčniki v zadnjem času dobila številne privrženke, med revialnimi recipienti (tudi zapiski, zbrani v knjigi *Sled odrskih senc*, so prej izhajali v reviji *Sodobnost*) pa množično bralstvo, vendar je Predanova posebnost v tej pestri družini "dnevnikarjev" izrazita teatrocentričnost. Zlasti v prvi tretjini pisanja se avtor poudarjeno izogiba vsakršnim zdrsom v zunajgledališko stvarnost, bodisi v navajanje podatkov iz zasebnega življenja ali eksplikacijo osebnih občutenj človekovega bivanja. Posledica nekoliko preforsirane, v gledališko konkretnost zakopane usmeritve pa je tudi pomanjkljivost, da Predan ne razkriva svojih lastnih spraševanj o vlogi, pomenu, bistvu gledališke umetnosti kot take. Pisec *Gledališkega dnevnika* tako z večjo ali manjšo pozornostjo sledi izrazitejšim segmentom posameznih gledaliških uprizoritev, to potrjuje tudi gledališkim sezonam prilagojena kontinuiteta izhajanja njegovih zapisov. Edina avtoreferenčna točka so njegovi ponekod moteči uvodni "nagovori" dnevniku. Avtorjeva progledališka drža postane močno omajana (mar pod vplivom veliko bolj individualistične narave Inkretovih dnevniških zapisov v *Novi reviji*?) v zadnjih dveh letih Predanovega dnevniškega snovanja. Liste z letnicama 1994 in še zlasti 1995 zaznamuje obsežnejši, včasih že kar prevladujoč vdor realnega. Meje gledališkega sveta začne Predan prekoračevati na več mestih – z dobrodošlo analizo tekočega branja, ki zaobsega nekatere pomembne novitete slovenske literature, s pogostejšim navajanjem zasebnih doživljajev in z zanimivim širjenjem kontekstualnega območja gledališke predstave tudi na zakulisno druženje in prijateljevanja. Najočitneje pa ta premik izvaja z ostrobosednim in neženirano opredeljujočim se komentiranjem sedanjega družbenega dogajanja in političnih dogodkov na Slovenskem kot nevarnega *theatrum mundi*. Tako dobiva dnevniško pisanje v *Sledi odrskih senc* berljivejše, ne zgolj izčrpne gledališko dokumentarne poteze. So pa prehodi med posameznimi poglavji dnevnika in tudi med gledališčem in podobo stvarnega sveta, ki je kot njegov "dvojnik" postavljena na ogled, včasih premalo niansirani, to se še posebno očitno razkriva ob knjižnem natisu *Gledališkega dnevnika*, saj objave v nadaljevanjih zahtevajo manj enovito "dramaturško" strukturo. (Ignacija Fridl)